LCF

Дайджест правових позицій
Верховного Суду

Травень 2018

КОРПОРАТИВНІ СПОРИ

Володимир Лавринович

адвокат, юрист LCF

СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ:

- Корпоративне право
- Корпоративні спори
- Банківські та фінансові спори
- Договірне право
- Право IT

ЗМІСТ ПО ПРАВОВИХ ПОЗИЦІЯХ

1. При виході з товариства учасник має право вимагати проведення з ним розрахунків на підставі ринкової вартості майна 2

2. Неповідомлення учасника про загальні збори є підставою визнання їх недійсними 3

3. ТОВ має право вимагати від учасника повернути зайво сплачені дивіденди 4

4. Порядок денний загальних зборів має формуватись таким чином, що акціонери усвідомлювати суть кожного питання 5

5. Учасник може оскаржити правочин, вчинений товариством, якщо таким правочином порушено його корпоративні права 6

LCF

Дайджест правових позицій
Верховного Суду

Травень 2018

КОРПОРАТИВНЕ ПРАВО.
ПРАВО УЧАСНИКА НА ЧАСТИНУ МАЙНА ТОВАРИСТВА ПРИ ВИХОДІ З НЬОГО

УЧАСНИК ТОВАРИСТВА МАЄ ПРАВО ВИМАГАТИ ПРОВЕДЕННЯ З НИМ РОЗРАХУНКІВ НА ПІДСТАВІ ДІЙСНОЇ (РИНКОВОЇ) ВАРТОСТІ МАЙНА ТОВАРИСТВА, А НЕ НА ПІДСТАВІ ВАРТОСТІ, ЗА ЯКОЮ МАЙНО ОБЛІКОВУЄТЬСЯ У ТОВАРИСТВІ

Велика Палата ВС відійшла від правової позиції Верховного Суду України сформованої в постанові від 18.11.2014 в справі № 910/10168/13, що «вартість частини майна товариства, що підлягає виплаті, повинна відповідати вартості чистих активів товариства, яка визначається в порядку, встановленому законодавством, пропорційно його частці в статутному капіталі товариства на підставі балансу, складеного на дату виходу (виключення)».

Велика Палата ВС дійшла висновку, що за наявності спору між учасником товариства та самою юридичною особою щодо визначення вартості майна останньої, учасник товариства має право вимагати проведення з ним розрахунків на підставі дійсної (ринкової) вартості майна товариства, а не на підставі вартості, за якою майно обліковується у товаристві. Взяття майна на облік за певною вартістю є односторонньою вольовою дією товариства, яка не може бути беззаперечним доказом дійсної вартості майна. Сторони можуть доводити дійсну вартість майна будь-якими належними доказами (стаття 76 ГПК України). До таких доказів належать, у тому числі, висновки експертів.

РІШЕННЯ ВЕРХОВНОГО СУДУ:

Постанова від 24.04.2018
у справі № 925/1165/14
Велика Палата Верховного Суду

КОРПОРАТИВНЕ ПРАВО.
НЕДІЙСНІСТЬ РІШЕННЯ ЗЗ

РІШЕННЯ ЗБОРІВ УЧАСНИКІВ МОЖЕ БУТИ ВИЗНАНЕ НЕДІЙСНИМ У ВИПАДКУ НЕПОВІДОМЛЕННЯ УЧАСНИКА ПРО ДАТУ, ЧАС І МІСЦЕ ЇХ ПРОВЕДЕННЯ

Верховний Суд виходить з того, що відповідно достатті 167 ГК України правомочність учасника (акціонера, члена) на участь в управлінні господарською організацію, зокрема, шляхом участі в загальних зборах, є однією зі складових корпоративних прав. Відтак зазначені права можуть бути визнані порушеними внаслідок недотримання порядку скликання і проведення загальних зборів, якщо учасник не зміг взяти участь у загальних зборах та/або належним чином підготуватися до розгляду питань порядку денного, зареєструватися для участі у загальних зборах тощо, тобто не зміг належним чином реалізувати своє право на участь в управлінні.

Недотримання порядку скликання зборів учасників товариства в частині повідомлення позивача про проведення зборів, прийняття зборами рішень за відсутності позивача, належним чином не повідомленого про проведення загальних зборів учасників товариства, є порушенням вимог закону та статуту Товариства, порушує права позивача, як учасника Товариства, на участь в управлінні справами Товариства.

Верховний Суд відхилив довід касаційної скарги про те, що позивач не міг жодним чином вплинути на прийняття рішення загальними зборами, оскільки позивачеві не може бути відмовлено у задоволенні вимог про визнання недійсними рішень загальних зборів тільки з мотивів недостатності його голосів для зміни результатів голосування з прийнятих загальними зборами учасників (акціонерів, членів) рішень, оскільки вплив учасника (акціонера, члена) на прийняття загальними зборами рішень не вичерпується лише голосуванням.

РІШЕННЯ ВЕРХОВНОГО СУДУ:

Постанова від 25.04.2018
у справі № 904/6965/17

LCF

Дайджест правових позицій
Верховного Суду

Травень 2018

КОРПОРАТИВНЕ ПРАВО.
ПОВЕРНЕННЯ ЗАЙВО СПЛАЧЕНИХ ДИВІДЕНДІВ

ТОВАРИСТВО МАЄ ПРАВО ВИМАГАТИ ВІД УЧАСНИКА ПОВЕРНУТИ ЗАЙВО СПЛАЧЕНІ ДИВІДЕНДИ НА ПІДСТАВІ СТ. 1212 ЦК УКРАЇНИ

Положеннями ст. 1212 ЦК України передбачено, що особа, яка набула майно або зберегла його у себе за рахунок іншої особи (потерпілого) без достатньої правової підстави (безпідставно набуте майно), зобов'язана повернути потерпілому це майно. Особа зобов'язана повернути майно і тоді, коли підстава, на якій воно було набуте, згодом відпала.

Згідно зі статтями 11 та 509 ЦК України безпідставне отримання чужого майна є підставою виникнення особливого позадоговірного зобов'язання.

За таких обставин та наведених правових норм, господарські суд дійшли правильних висновків про наявність правових підстав для задоволення позову про стягнення з відповідача на користь позивача безпідставно отриманих дивідендів.

Окрім того, згідно положень статуту ТОВ, вжиття заходів із повернення безпідставно отриманих коштів не відноситься до тих питань, що належать до виключної компетенції загальних зборів учасників та не потребувало їх погодження загальними зборами учасників, а тому генеральний директор наділений правом без доручення діяти від імені товариства, а також забезпечувати виконання рішень загальних зборів товариства і міг подати відповідний позов від імені товариства.

РІШЕННЯ ВЕРХОВНОГО СУДУ:

Постанова від 25.04.2018
у справі № 916/7262/17

КОРПОРАТИВНЕ ПРАВО.

ПРАВО АКЦІОНЕРА НА ПОПЕРЕДНЄ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З З ПОРЯДКОМ ДЕННИМ ЗЗ

РІШЕННЯ, ПРИЙНЯТІ ЗА НАСЛІДКАМИ РОЗГЛЯДУ ПИТАНЬ, ВИКЛАДЕНИХ У ПОРЯДКУ ДЕННОМУ ТАК, ЩО УНЕМОЖЛИВЛЮВАЛО УСВІДОМЛЕННЯ АКЦІОНЕРОМ СУТІ ПИТАННЯ, ЯКЕ ПРОПОНУВАЛОСЯ РОЗГЛЯНУТИ НА ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРАХ АКЦІОНЕРІВ (НАПРИКЛАД, «РІЗНЕ», «ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ» ТОЩО), ПОВИННІ ВИЗНАВАТИСЯ НЕДІЙСНИМИ

Судам слід враховувати, що рішення, прийняті за наслідками розгляду питань, викладених у порядку денному так, що унеможливлювало усвідомлення акціонером суті питання, яке пропонувалося розглянути на загальних зборах акціонерів (наприклад, «Різне», «Організаційні питання» тощо), повинні визнаватися недійсними у зв'язку з порушенням в таких випадках права акціонера на попереднє ознайомлення з переліком питань, що виносяться на голосування, передбачене ст. 35 ЗУ «Про акціонерні товариства».

Із урахуванням викладеного, ВС погодився з висновками судів попередніх інстанцій про порушення рішенням загальних зборів учасників ТОВ по пункту шостому порядку денного: «Інше» прав позивача, як учасника Товариства, на належне повідомлення про питання, яке є порядком денним; неможливість підготуватися учаснику до розгляду зазначеного питання у зв'язку з необізнаністю щодо суті такого питання.

Доводи скаржника про те, що положення п. 2.17 постанови пленуму ВГСУ від 25.02.2016 №4 «Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин» у даному випадку не підлягають застосуванню, колегією суддів відхиляються, оскільки висновки, наведені у згаданому положенні, випливають також і з положень статті 10, 60, 61 ЗУ «Про господарські товариства». Наведений пункт жодним чином не свідчить про можливість обмеження права учасника ТОВ бути обізнаним з питаннями включеними до порядку денного загальних зборів такого товариства і мати обґрунтовані сподівання, що у випадку, якщо він не братиме участі у загальних зборах, інші питанні, ніж ті, що включені до порядку денного відповідно до повідомлення про їх проведення, без його згоди ними не прийматимуться.

ВЕЛИКА ПАЛАТА:

Постанова від 02.05.2018
у справі № 912/3133/16

КОРПОРАТИВНЕ ПРАВО.
ПРАВО УЧАСНИКА ОСКАРЖИТИ ПРАВОЧИН ВЧИНЕНИЙ ТОВАРИСТВОМ

НЕЗАЛЕЖНО ВІД СУБ'ЄКТНОГО СКЛАДУ ПРАВОЧИНУ, ЯКЩО УЧАСНИК (АКЦІОНЕР) ГОСПОДАРСЬКОГО ТОВАРИСТВА ОБҐРУНТОВУЄ ВІДПОВІДНІ ПОЗОВНІ ВИМОГИ ПОРУШЕННЯМ ЙОГО КОРПОРАТИВНИХ ПРАВ, ТО СПІР ПРО НЕДІЙСНІСТЬ ТАКОГО ПРАВОЧИНУ ПІДВІДОМЧИЙ ГОСПОДАРСЬКИМ СУДАМ.

Висновок апеляційного господарського суду про те, що спірний договір про відчуження майна товариства не порушує корпоративних прав позивача, оскільки він не є стороною правочину та, як учасник відповідача не наділений суб'єктивним правом на здійснення повноважень власника майна, не відповідає положенням ст. 92, 97, 98, 145 ЦК України, 167 ГК України, ст. 59 ЗУ «Про господарські товариства» та Статуту ТОВ, аналіз яких в їх сукупності свідчить про те, що учасник товариства має право на участь в управлінні господарською діяльністю товариства через органи товариства.

Укладення директором відповідача спірного договору, сума якого перевищує визначену в Статуті відповідача суму, вчинено з порушенням корпоративних прав позивача на управління справами ТОВ, які полягають у наданні дозволу учасниками товариства, оформленого рішенням загальних зборів учасників, на укладання значного правочину, пов'язаного з розпорядженням майном. Крім того, укладення спірного договору, за яким ТОВ безоплатно відступило свої майнові права, призвело до погіршення майнового стану Товариства та впливає на права позивача як учасника з часткою у статутному капіталі товариства в розмірі 50%, під час розподілу прибутку товариства (з одержанням своєї частки) від господарської діяльності товариства.

З огляду на викладене, колегія суддів погоджується з висновком місцевого господарського суду про те, що спірний правочин вчинено з порушенням корпоративних прав позивача, як учасника відповідача з часткою в статутному капіталі товариства в розмірі 50%, на управління справами товариства.

РІШЕННЯ ВЕРХОВНОГО СУДУ:

Постанова від 02.05.2018
у справі № 923/20/17